

Odredbe o najtežim kažnjivim djelima

ODREDBE O NAJTEŽIM KAŽNJIVIM DJELIMA (NORMAE DE GRAVIORIBUS DELICTIS) S IZMJENAMA

Prvi dio

SUPSTANTIVNE ODREDBE

Čl. 1

§ 1. Kongregacija za nauk vjere, prema čl. 52 apostolske konstitucije *Dobar pastir*[1], sudi kažnjiva djela protiv vjere i najteža kažnjiva djela počinjena protiv ćudoređa ili u slavlju sakramenata i, ako je potrebno, izriče ili proglašava kanonske mjere prema odredbama općeg ili vlastitog prava, poštujući mjerodavnost Apostolske pokorničarne[2] te obdržavajući *Agendi ratio in doctrinarum examine (Pravilnik za ispitivanje doktrinâ)*[3].

§ 2. U kažnjivim djelima iz § 1, prema nalogu rimskog prvosvećenika, Kongregacija za nauk vjere ima pravo suditi ocima kardinalima, patrijarsima, izaslanicima Apostolske Stolice, biskupima, kao i drugim fizičkim osobama o kojima se govori u kan. 1405, § 3 *Zakonika kanonskog prava*[4] i kan. 1061 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[5].

§ 3. Kongregacija za nauk vjere sudi u pridržanim kažnjivim djelima iz § 1 prema odredbi članaka koji slijede.

Čl. 2

§ 1. Kažnjiva djela protiv vjere iz čl. 1 jesu krivovjerje, otpad i raskol prema odredbi kan. 751[6] i 1364[7] *Zakonika kanonskog prava* i kan. 1436, § 1[8] i 1437[9] *Zakonika kanona istočnih Crkava*.

§ 2. U slučajevima iz § 1, prema odredbi prava pripada ordinariju ili hijerarhu, ako slučaj zahtijeva, otpustiti izopćenje *latae sententiae* i provesti postupak, bilo sudski na prvom stupnju bilo izvansudski odlukom, zadržavajući pravo priziva ili útoka na Kongregaciju za nauk vjere.

čl. 3

§ 1. Najteža kažnjiva djela protiv svetosti najuzvišenije žrtve i sakramenta euharistije pridržana Kongregaciji za nauk vjere jesu:

1° uzimanje ili držanje posvećenih čestica u svetogrdnu svrhu, ili bacanje posvećenih čestica[10], prema kan. 1367 *Zakonika kanonskog prava*[11] i kan. 1442 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[12];

2° pokušaj bogoslužnog čina euharistijske žrtve prema kan. 1378, § 2, br. 1 *Zakonika kanonskog prava*[13];

3° himba bogoslužnog čina euharistijske žrtve prema kan. 1379 *Zakonika kanonskog prava*[14] i kan. 1443 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[15];

4° koncelebracija euharistijske žrtve zabranjena kan. 908 *Zakonika kanonskog prava*[16] i kan. 702 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[17], prema kan. 1365 *Zakonika kanonskog prava*[18] i kan. 1440 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[19], zajedno sa službenicima crkvenih zajednica koje nemaju apostolsko nasljeđe i ne priznaju sakramentalno dostojanstvo svećeničkog ređenja.

§ 2. Kongregaciji za nauk vjere pridržano je također kažnjivo djelo posvećenja u svetogrdne svrhe samo jedne ili obje stvari u euharistijskom slavlju ili izvan njega[20]. Tko počini to kažnjivo djelo neka se kazni prema težini počinjenog djela, ne isključujući otpuštanje ili svrgnuće.

čl. 4

§ 1. Najteža kažnjiva djela protiv svetosti sakramenta pokore pridržana Kongregaciji za nauk vjere jesu:

1° odrješenje sukrivca u grijehu protiv šeste Božje zapovijedi prema kan. 1378, § 1 *Zakonika kanonskog prava*[21] i kan. 1457 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[22];

2° pokušaj sakramentalnog odrješenja ili zabranjeno saslušanje ispovijedi prema kan. 1378, § 2, br. 2 *Zakonika kanonskog prava*[23];

3° himba sakramentalnog odrješenja prema kan. 1379 *Zakonika kanonskog prava*[24] i kan. 1443 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[25];

4° navođenje na grijeh protiv šeste Božje zapovijedi u činu ili prigodom ili pod izgovorom ispovijedi, prema kan. 1387 *Zakonika kanonskog prava*[26] i kan. 1458 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[27], ako vodi grijehu sa samim ispovjednikom;

5° izravna ili neizravna povreda sakramentalnog pečata prema kan. 1388, § 1 *Zakonika kanonskog prava*[28] i kan. 1456, § 1 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[29].

§ 2. Obdržavajući odredbu § 1, br. 5, Kongregaciji za nauk vjere pridržano je također i najteže kažnjivo djelo bilježenja primjenom bilo kojeg tehničkog sredstva ili zlonamjernog obznanjivanja putem sredstava društvene komunikacije, stvari koje izgovori ispovjednik ili pokornik u pravoj ili lažnoj sakramentalnoj ispovijedi. Tko počini ovo kažnjivo djelo neka se kazni prema težini počinjenog djela, ne isključujući otpuštanje ili svrgnuće, ako je riječ o kleriku[30].

Čl. 5

Kongregaciji za nauk vjere također je pridržano najteže kažnjivo djelo pokušaja svetoga ređenja žene:

1° obdržavajući odredbu kan. 1378 *Zakonika kanonskog prava*, kako onaj tko pokuša podijeliti sveti red, tako i žena koja pokuša primiti sveti red upadaju u izopćenje *latae sententiae* pridržano Apostolskoj Stolici;

2° ako je onaj tko pokuša podijeliti sveti red ženi ili žena koja sveti red

pokuša primiti kršćanin podložnik *Zakonika kanona istočnih Crkava*, obdržavajući odredbu kan. 1443 istog *Zakonika*, neka se kazni velikim izopćenjem, čije je otpuštanje pridržano Apostolskoj Stolici;

3° ako je počinitelj klerik, može biti kažnjen otpuštanjem ili svrgnućem[31].

Čl. 6

§ 1. Najteža kažnjiva djela protiv ćudoređa pridržana Kongregaciji za nauk vjere jesu:

1° kažnjivo djelo protiv šeste Božje zapovijedi počinjeno od klerika s maloljetnikom mlađim od osamnaest godina; u ovom broju, izjednačena je s maloljetnikom osoba koja ima smanjenu uporabu razuma;

2° stjecanje ili posjedovanje ili raspačavanje pornografskih slika maloljetnika mlađih od četrnaest godina od strane klerika, na bilo koji način i bilo kojim sredstvima.

§ 2. Klerik koji počini kažnjiva djela iz § 1 neka se kazni prema težini počinjenog djela, ne isključujući otpuštanje ili svrgnuće.

Čl. 7

§ 1. Kaznena tužba za kažnjiva djela pridržana Kongregaciji za nauk vjere upada u zastaru istekom dvadeset godina, poštujući pravo Kongregacije za nauk vjere da u pojedinačnim slučajevima ukine zastaru.

§ 2. Zastara teče prema odredbi kan. 1362, § 2 *Zakonika kanonskog prava*[32] i kan. 1152, § 3 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[33]. No, za kažnjivo djelo iz čl. 6, § 1, br. 1, zastara počinje teći od dana kad maloljetnik navrší osamnaest godina.

Drugi dio

PROCESNE ODREDBE

NASLOV I.

Uspostava i mjerodavnost suda

Čl. 8

§ 1. Kongregacija za nauk vjere je Vrhovni apostolski sud za Latinsku Crkvu i za Istočne katoličke Crkve, koji sudi kažnjiva djela određena u prethodnim člancima.

§ 2. Ovaj Vrhovni sud sudi i druga kažnjiva djela za koja krivca optuži promicatelj pravde zbog povezanosti osobe i suučesništva.

§ 3. Presude ovog Vrhovnog suda izrečene u okviru njegove mjerodavnosti ne podliježu odobrenju vrhovnog svećenika.

Čl. 9

§ 1. Suci ovog Vrhovnog suda su, prema samom pravu, oci Kongregacije za nauk vjere.

§ 2. Prefekt Kongregacije predsjedava, kao prvi među jednakima, zboru otaca, a u slučaju odsutnosti ili spriječenosti prefekta, njegovu zadaću obavlja tajnik Kongregacije.

§ 3. Prefekt Kongregacije imenuje i druge stalne ili zadužene suce.

Čl. 10

Potrebno je da imenovani suci budu svećenici zrele dobi, doktori kanonskog prava, dobra ponašanja, odlikovani osobito mudrošću i pravnim iskustvom, makar istodobno obavljali službu suca ili savjetnika pri drugom uredu Rimske kurije.

Čl. 11

Za podnošenje i zastupanje optužbe postavlja se promicatelj pravde, koji neka bude svećenik, doktor kanonskog prava, dobrog ponašanja, odlikovan osobito mudrošću i pravnim iskustvom, koji obavlja svoju službu u svim stupnjevima suđenja.

Čl. 12

Za službe bilježnika i kancelara neka se postave svećenici, bilo službenici ove Kongregacije bilo vanjski.

Čl. 13

Službu odvjetnika i zastupnika neka obavlja svećenik, doktor kanonskog prava, koji je odobren od predsjednika zbora.

Čl. 14

U drugim sudovima, za parnice koje su predmet ovih odredaba, mogu valjano obavljati službu suca, promicatelja pravde, bilježnika i zaštitnika samo svećenici.

Čl. 15

Obdržavajući propisano kan. 1421 *Zakonika kanonskog prava*[34] i kan. 1087 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[35], Kongregaciji za nauk vjere dopušteno je podijeliti oprost od uvjeta svećeničkog reda i doktorata kanonskog prava.

Čl. 16

Kad god ordinarij ili hijerarh primi barem vjerojatnu obavijest o najtežem kažnjivom djelu, nakon provedene prethodne istrage, dužan je slučaj prijaviti

Kongregaciji za nauk vjere koja, osim ako zbog nekih posebnih okolnosti ne pridrži parnicu sebi, nalaže ordinariju ili hijerarhu provedbu daljnjeg postupanja, poštujući ipak, ako to slučaj zahtjeva, pravo priziva na presudu prvog stupnja isključivo Vrhovnom sudu iste Kongregacije.

čl. 17

Ako je slučaj povjeren neposredno Kongregaciji bez provedbe prethodne istrage, pretprocesne radnje, koje po općem pravu pripadaju ordinariju ili hijerarhu, mogu biti izvršene od same Kongregacije.

čl. 18

Kongregacija za nauk vjere, u parnicama koje su joj zakonito proslijeđene, može provesti sanaciju čina, poštujući pravo na obranu, ako su bili povrijeđeni samo procesni zakoni od strane nižih sudova koji su djelovali prema nalogu same Kongregacije ili prema čl. 16.

čl. 19

Poштуjući pravo ordinarija ili hijerarha, već od početka prethodne istrage, da primijeni ono što je određeno u kan. 1722 *Zakonika kanonskog prava*[36] ili u kan. 1473 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[37], na zahtjev promicatelja pravde i predsjednik sudskog vijeća ima iste ovlasti pod istim uvjetima utvrđenim u navedenim kanonima.

čl. 20

Vrhovni sud Kongregacije za nauk vjere sudi u drugom stupnju:

1° u parnicama u kojima su u prvom stupnju presudili niži sudovi;

2° u parnicama koje je u prvom stupnju riješio isti Vrhovni apostolski sud.

NASLOV II.

Red suđenja

Čl. 21

§ 1. Najteža kažnjiva djela pridržana Kongregaciji za nauk vjere neka se istražuju u sudskom postupku.

§ 2. Ipak, Kongregaciji za nauk vjere je dopušteno:

1° u pojedinačnim slučajevima, prema službenoj dužnosti ili na zahtjev ordinarija ili hijerarha, odlučiti da se slučaj rješava izvansudskom odlukom prema kan. 1720 *Zakonika kanonskog prava*[38] i kan. 1486 *Zakonika kanona istočnih Crkava*[39]; imajući na umu da se trajne okajničke kazne izriču samo prema nalogu Kongregacije za nauk vjere;

2° najteže slučajeve, gdje se nesporno utvrdi počinjenje kažnjivog djela i pošto se optuženome dadne mogućnost da se brani, podnijeti izravno vrhovnom svećeniku na odlučivanje o otpuštanju iz kleričkog staleža ili svrgnuću zajedno s oprostom od zakona celibata.

Čl. 22

Za suđenje u parnici prefekt neka uspostavi vijeće od tri ili pet sudaca.

Čl. 23

Ako u prizivnom stupnju promicatelj pravde podnese posebno drukčiju optužbu, ovaj Vrhovni sud je može prihvatiti i suditi kao u prvom stupnju.

Čl. 24

§ 1. U parnicama za kažnjiva djela iz čl. 4, § 1, sud ne može optuženom niti njegovu zaštitniku obznaniti ime prijavitelja, osim ako prijavitelj nije dao izričit pristanak.

§ 2. Isti sud treba vrednovati s osobitom pozornošću vjerodostojnost prijavitelja.

§ 3. U svakom slučaju potrebno je na svaki način spriječiti opasnost povrede sakramentalnog pečata.

Čl. 25

Ako se pojavi uzgredno pitanje, neka ga zbor veoma žurno riješi odlukom.

Čl. 26

§ 1. Poštujući pravo priziva na ovaj Vrhovni sud, po završetku suđenja pred nekim drugim sudom na bilo koji način riješenim, neka se svi spisi parnice po službenoj dužnosti što prije pošalju Kongregaciji za nauk vjere.

§ 2. Pravo promicatelja pravde na pobijanje presude Kongregacije teče od dana priopćenja presude prvog stupnja samom promicatelju.

Čl. 27

Protiv pojedinačnih upravnih akata donesenih ili potvrđenih od Kongregacije za nauk vjere u slučajevima pridržanih kažnjivih djela, dopušten je útok u neprekoračivom roku od šezdeset iskoristivih dana na redovnu Kongregaciju (*Feria IV*) istoga ureda, koja sudi o bitnom predmetu i o zakonitosti, isključujući svaki daljnji útok o kojem se govori u čl. 123 apostolske konstitucije *Dobar pastir*[40].

Čl. 28

Presuda se smatra pravomoćnom:

1° ako je presuda donesena u drugom stupnju;

2° ako na presudu nije uložena žalba u roku od mjesec dana;

3° ako se tijekom parnice prekine u prizivnom stupnju ili se odustane od nje;

4° ako je presuda donesena prema odredbi čl. 20.

Čl. 29

§ 1. Sudski troškovi podmiruju se kako je određeno presudom.

§ 2. Ako optuženik ne može podmiriti troškove, njih neka podmiri ordinarij ili hijerarh parnice.

Čl. 30

§ 1. Parnice ove naravi podliježu papinskoj tajni[41].

§ 2. Tko god povrijedi tajnu ili nanese drugu štetu optuženom ili svjedocima, bilo namjerno bilo zbog teškog nemara, na zahtjev oštećene stranke ili također prema službenoj dužnosti, neka se kazni od višeg vijeća primjerenim kaznama.

Čl. 31

U tim parnicama, uz ove donesene propise koje su dužni obdržavati svi sudovi Latinske Crkve i Istočnih katoličkih Crkava, moraju se primjenjivati i kanoni o kažnjivim djelima i kaznama te o kaznenom postupku jednog i drugog *Zakonika*.

U Rimu 21. svibnja 2010. godine

* Službeni tekst vidi: AAS, 102 (2010.) 7, 419-430. Službeni tekst prevele s latinskoga na hrvatski jezik mr. sc. Lucija Babić i mr. sc. Olja Barščevski.

[1] IVAN PAVAO II., Apostolska konstitucija o Rimskoj kuriji, *Dobar pastir*, 28. lipnja 1988., čl. 52, u: AAS 80 (1988.), 874: »Prosuduje kažnjiva djela protiv vjere kao i teža kažnjiva djela počinjena i protiv ćudoređa i u slavljenju sakramenata, koja su joj podnesena te, ako je potrebno, proglašuje ili izriče kanonske kaznene mjere prema odredbi ili općeg ili svojeg prava.«

[2] IVAN PAVAO II., Apostolska konstitucija o Rimskoj kuriji, *Dobar pastir*, 28. lipnja 1988., čl. 118, u : AAS 80 (1988.), 890, »Za unutrašnje područje, i sakramentalno i nesakramentalno, podjeljuje odrješenja, oproste, zamjene, ozdravljenja, oprostjenja i druge milosti.«

[3] CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, *Agendi ratio in doctrinarum examine (Pravilnik za ispitivanje doktrinâ)*, 29. lipnja 1997., u: AAS 89 (1997.), 830-835.

[4] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1405 – § 3. Rimskoj roti pridržano je da sudi:

1° biskupima u parničnim sporovima, uz obdržavanje propisa kan. 1419, § 2;

2° opatu primasu ili opatu predstojniku monaške kongregacije i vrhovnom voditelju redovničkih ustanova papinskoga prava;

3° biskupijama i drugim, bilo fizičkim bilo pravnim, crkvenim osobama koje nemaju poglavara ispod rimskog prvosvećenika.

[5] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1061 – Pred sudovima Apostolske Stolice moraju biti tužene osobe nad kojima nema više vlasti ispod rimskog prvosvećenika, bilo da su to fizičke osobe koje nisu u redu biskupstva, bilo da su pravne osobe, poštujući kan. 1063, § 4, br. 3. i 4.

[6] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 751 – Krivovjerjem naziva se uporno nijekanje, poslije krštenja, neke istine koja treba da se vjeruje božanskom i katoličkom vjerom ili uporno sumnjanje u nju; otpad je potpuno odbacivanje kršćanske vjere; raskol je uskraćivanje podložnosti vrhovnom svećeniku ili zajedništva s članovima Crkve koji su mu podložni.

[7] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1364 – § 1. Otpadnik od vjere, krivovjernik ili raskolnik upada u izopćenje unaprijed izrečeno, uz obdržavanje propisa kan. 194, § 1, br. 2; klerik se osim toga može kazniti kaznama o kojima se govori u kan. 1336, § 1, br. 1, 2 i 3.

§ 2. Ako dugotrajna tvrdokornost ili težina sablazni zahtijeva, mogu se

dodati druge kazne, ne izuzevši otpust iz kleričkog staleža.

[8] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1436 – § 1. Tko neku istinu, koja treba da se vjeruje božanskom i katoličkom vjerom, niječe ili o njoj dvoji, ili tko kršćansku vjeru potpuno odbacuje, te se, iako zakonito opomenut, ne urazumi, neka se kao krivovjerac ili otpadnik kazni velikim izopćenjem; klerik se, osim toga, može kazniti drugim kaznama ne isključujući svrgnuće.

[9] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1437 – Tko uskraćuje podložnost vrhovnoj crkvenoj vlasti ili zajedništvo s vjernicima koji su joj podložni, pa ne iskaže, iako je zakonito opomenut, poslušnost, neka se kao raskolnik kazni velikim izopćenjem.

[10] PONTIFICIUM CONSILIUM DE LEGUM TEXTIBUS INTERPRETANDIS, *Responsio ad propositum dubium*, 4. lipnja 1999., u: AAS 91 (1999.), 918.

D. Utrum in can. 1367 CIC et 1442 CCEO – *Verbum »abicere« intellegatur tantum ut actus proiciendi necne.*

R. *Negative et ad mentem.*

Mens est quamlibet actionem Sacras Species voluntarie et graviter despicientem censendam esse inclusam in verbo »abicere«.

[11] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1367 – Tko baci posvećene čestice ili ih u svetogrđnu svrhu uzme ili drži upada u izopćenje unaprijed izrečeno, pridržano Apostolskoj Stolici; klerik se osim toga može kazniti drugom kaznom, ne isključivši otpust iz kleričkog staleža.

[12] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1442 – Tko je bacio presvetu euharistiju ili ju je u svetogrđnu svrhu uzeo ili zadržao, neka se kazni velikim izopćenjem i drugim kaznama ako je klerik, ne isključujući svrgnuće.

[13] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1378 – § 2. U kaznu zabrane bogoslužja unaprijed izrečenu ili, ako je klerik, u kaznu obustave, upada:

1° tko pokuša vršiti bogoslužni čin euharistijske žrtve, a nije primio svećenički red (...).

[14] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1379 – Tko, osim slučajeva o kojima se govori u kan. 1378, hini dijeljenje sakramenata, neka se kazni pravednom kaznom.

[15] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1443 – Tko je hinio slavljenje božanske liturgije ili drugih sakramenata, neka se kazni primjerenom kaznom ne isključujući veliko izopćenje.

[16] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 908 – Katoličkim je svećenicima zabranjeno koncelebrirati euharistiju zajedno sa svećenicima ili služiteljima Crkava ili crkvenih zajednica koje nisu u potpunom zajedništvu s Katoličkom Crkvom.

[17] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 702 – Katoličkim svećenicima zabranjeno je zajedno slaviti božansku liturgiju s nekatoličkim svećenicima ili služiteljima.

[18] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1365 – Krivac zbog zabranjenog zajedništva

u bogoslužju neka se kazni pravednom kaznom.

[19] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1440 – Tko krši pravne odredbe o zajedničkom sudjelovanju s nekatolicima u liturgiji, može se kazniti primjerenom kaznom.

[20] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 927 – Ne smije se, ni u krajnjoj potrebi, posvetiti jedna stvar bez druge ili pak obje izvan euharistijskog slavlja.

[21] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1378 – § 1. Svećenik koji radi protiv propisa kan. 977 upada u izopćenje unaprijed izrečeno, pridržano Apostolskoj Stolici.

[22] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1457 – Svećenik koji je odriješio sukrievca u grijehu protiv čistoće, neka se kazni velikim izopćenjem, uz obdržavanje kan. 728, § 1, br. 2.

[23] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1378 – § 2. U kaznu zabrane bogoslužja unaprijed izrečenu ili, ako je klerik, u kaznu obustave, upada: (...) 2° tko, osim slučaja o kojemu se govori u § 1, premda ne može valjano podijeliti sakramentalno održavanje, pokuša podijeliti održavanje, ili sasluša sakramentalnu ispovijed.

[24] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1379 – Tko, osim slučajeva o kojima se govori u kan. 1378, hini dijeljenje sakramenata neka se kazni pravednom kaznom.

[25] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1443 – Tko je hini slavljenje božanske liturgije ili drugih sakramenata, neka se kazni primjerenom kaznom ne isključujući veliko izopćenje.

[26] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1387 – Svećenik koji u činu ili prigodom ili pod izgovorom ispovijedi navodi pokornika na grijeh protiv šeste Božje zapovijedi neka se kazni prema težini kažnjivog djela obustavom, zabranama, oduzećima, a u težim slučajevima neka se otpusti iz kleričkog staleža.

[27] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1458 – Svećenik koji je u činu ili prigodom ili pod izgovorom ispovijedi navodio pokornika na grijeh protiv čistoće, neka se kazni primjerenom kaznom ne isključujući svrgnuće.

[28] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1388 – § 1. Ispovjednik koji izravno povrijedi sakramentalni pečat upada u izopćenje unaprijed izrečeno, pridržano Apostolskoj Stolici; onaj pak koji to učini samo neizravno neka se kazni prema težini kažnjivog djela.

[29] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1456 – § 1. Ispovjednik koji je izravno povrijedio sakramentalni pečat, neka se kazni velikim izopćenjem, uz obdržavanje kan. 728, § 1, br. 1; a ako je na drugi način prekršio taj pečat, neka se kazni primjerenom kaznom.

[30] CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI Decretum de sacramenti paenitentiae dignitate tuenda, 23. rujna 1988., u: AAS 80 (1988.), 1367.

[31] CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, Decretum generale de delicto attentatae sacrae ordinationis mulieris, 19. prosinca 2007., u: AAS 100 (2008.), 403.

[32] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1362 – § 2. Zastara teče od dana kad je počinjeno kažnjivo djelo ili, ako je kažnjivo djelo trajno ili je prešlo u naviku, od dana kad je prestalo.

[33] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1152 – § 3. Zastara teče od dana kad je počinjeno kažnjivo djelo ili, ako je kažnjivo djelo trajno ili je prešlo u naviku, od dana kad je prestalo.

[34] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1421 – § 1. Neka biskup u biskupiji postavi biskupijske suce, koji neka budu klerici.

§ 2. Biskupska konferencija može dopustiti da i laici budu postavljeni za suce, a od njih se, ako bude potrebno, jedan može uzeti da se sastavi sudsko vijeće.

§ 3. Neka suci budu na dobru glasu i doktori ili barem magistri iz kanonskoga prava.

[35] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1087 – § 1. Neka eparhijski biskup u eparhiji imenuje eparhijske suce koji neka budu klerici.

§ 2. Patrijarh, pošto se posavjetuje sa Stalnom sinodom, ili metropolit koji je na čelu metropolitske samosvojne Crkve, pošto se posavjetuje s dvojicom eparhijskih biskupa starijih prema biskupskom ređenju, može dopustiti da i drugi vjernici budu imenovani za suce, a od njih se, ako bude potrebno, jedan može uzeti da se sastavi zborni sud; u ostalim slučajevima neka se u toj stvari uteče Apostolskoj Stolici.

§ 3. Neka suci budu na dobru glasu i doktori ili barem magistri iz kanonskoga prava, prokušani u razboritosti i zauzetosti za pravednost.

[36] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1722 – Da se predusretnu sablazni, zaštititi sloboda svjedoka i osigura tijekom pravde, ordinarij može, pošto sasluša promicatelja pravde i pozove samu optuženu stranku, u bilo kojemu stanju postupka ukloniti optuženu stranku iz svetog služenja ili iz neke crkvene službe i dužnosti, odrediti joj ili zabraniti boravak u nekom mjestu ili na području, ili zabraniti javno sudjelovanje u presvetoj euharistiji; sve to, kad prestane razlog, treba da se opozove, i to prestane prema samom pravu pošto se završi kazneni postupak.

[37] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1473 – Da se predusretnu sablazni, zaštititi sloboda svjedoka i osigura tijekom pravde, hijerarh može, pošto sasluša promicatelja pravde i pozove samoga optuženoga u bilo kojem stanju i stupnju kaznenoga suđenja, ukloniti optuženoga iz obavljanja svetoga reda, službe, služenja ili druge zadaće, i odrediti mu ili zabraniti boravak u nekom mjestu ili na području, ili zabraniti javno primanje presvete euharistije; sve to, kad prestane razlog, treba da se opozove, i to prestane samim pravom nakon što se završi kazneno suđenje.

[38] *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1720 – Ako ordinarij smatra da treba postupiti prema izvansudskoj odluci:

1° neka okrivljenoj stranci priopći optužbu i dokaze i neka joj dade mogućnost da se brani, osim ako okrivljena stranka, propisno pozvana, zanemari pristupiti;

2° neka se s dvojicom prisjednika pomno razmotri sve dokaze i razloge;

3° neka donese odluku prema odredbi kan. 1342-1350, nakon što izloži barem ukratko pravne i činjenične razloge, ako je sa sigurnošću utvrđeno kažnjivo djelo, a kaznena tužba nije prestala.

[39] *Zakonik kanona istočnih Crkava*, kan. 1486 – § 1. Da bi odluka kojom se izriče kazna bila valjana, traži se:

1° da se optuženi obavijesti o optužbi i dokazima i da mu se daje prigoda potpuna vršenja prava da se brani, osim ako se prema odredbi prava pozvan zanemari pojaviti;

2° da se usmena rasprava između hijerarha, to jest njegova ovlaštenika i optuženoga održi u nazočnosti promicatelja pravde i bilježnika;

3° da se u samoj odluci izloži na kojim se razlozima s pravne i činjenične strane temelji kažnjavanje.

§ 2. Kazne pak, o kojima se govori u kan. 1426, § 1, mogu se nametnuti bez ovog postupka samo ako je napismeno utvrđeno da ih krivac prihvaća.

[40] IVAN PAVAO II., Apostolska konstitucija o Rimskoj kuriji, *Dobar pastir*, 28. lipnja 1988., čl. 123, u: AAS 80 (1988.), 891: »§ 1. Osim toga, [Vrhovni sud Apostolske Signature] rješava utoke koji su podneseni u neprekoračivom roku od trideset iskoristivih dana protiv pojedinačnih upravnih akata koje su uredi Rimske kurije ili donijeli ili potvrdili, ako je sporno je li napadani akt u odlučivanju ili postupanju prekršio neki zakon. § 2. U tim slučajevima, osim suda o nezakonitosti, može također rješavati, ako to zahtijeva podnositelj utoka, naknadu šteta nanesenih nezakonitim aktom. § 3. Rješava i druge upravne sporove koje mu podnesu vrhovni svećenik ili uredi Rimske kurije, kao i sukobe mjerodavnosti među tim uredima.«

[41] SECRETARIA STATUS, Rescriptum ex Audientia SS.mi *Il 4 febbraio*, quo Ordinatio generalis Romanae Curiae foras datur, 30 aprilis 1999, *Regolamento generale della Curia Romana*, 30. travnja 1999., čl. 36, § 2, u: AAS 91 (1999.), 646: »Con particolare cura sarà osservato il segreto pontificio, a norma dell'Istruzione Secreta continere del 4 febbraio 1974.«

SECRETARIA STATUS SEU PAPALIS, Rescriptum ex Audientia, *instructio Secreta continere*, De secreto pontificio, 4. veljače 1974., u: AAS 66 (1974.), 89-92: »Art. 1. – Secreto pontificio comprehenduntur: (...) 4) Denuntiationes extra iudicium acceptae circa delicta contra fidem et contra mores, et circa delicta contra Paenitentiae sacramentum patrata, nec non processus et decisio, quae ad hasce denuntiationes pertinent, salvo semper iure eius, qui ad auctoritatem delatus est, cognoscendae denuntiationis, si id necessarium ad propriam defensionem fuerit. Denuntiantis autem nomen tunc tantum patefieri licebit, cum auctoritati opportunum videatur ut denuntiatus et is,

qui eum denuntiaverit, simul compareant; ...« (str. 90).